

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Број поштанског чековног рачуна 53.191
Администрација: Кнез Михајлова 46/1

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15 јануара 1929.
БРОЈ 1 и 2 — ГОДИНА X.

Власник за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЈЕР

Издаан 1 и 15 у месецу. — Годишња претплата
48 дина. За иностранство 60 дина. Примерак 2 динар

Нашим претплатницима

Пуни наде да досадашњи претплатници „Женског Покрета“ остану и у 1929 години верни своје листу, искрено их молимо да се послуже поштанским чековима, које ћемо приложити бројевима у фебруару. Исто тако их молимо да придобију за лист нове претплатнике и да нам пошаљу њихове тачне адресе, а ранији претплатници да нам јаве сваку измену свога боравка да не наступе сметње у примању листа.

Администрација „Женског Покрета“

Против најстрашнијег рата

Интернационална Лига Жена за Мир и Слободу одржала је 4 и 5 јануара у Франкфурту и М. једну збиљну конференцију: О модерном начину ратовања и заштити цивилнога становништва. Конференција је имала интернационални карактер и пројекта је била активни панафилдом, то јест оних, који не декларије о лепоти и потреби мира, него смело траже путеве да се за свагда отклоне ратови. Пошто је био ток конференције веома занимљив и реферати савршено обрађени, које су имали први светски стручњаци, доносимо о тој последњој акцији Интернационалне Лиге Жена опширније извештај.

у колевци до последњег старца — нико се не може одбранити од њихових напада. Немамо нити валане заштите против њих, нити осигурања, нити знамо успешни против-отрова. Професор Dr. Lewin је на крају свога реферата предложио да се шаље владама целог света законски напути, по коме се не сме нико казнити, ако не испуни наређења да попишти насађе и масе људи отровним гасовима.

Шведски католан С. Ј. Brunskog обрадио је тему: „Преображај у начину ратовања“. Модерни развитак је моторизирао рат. Као нови фактор несецидне важности за ратовање постао је аероплан. Услед аероплана и употребе отровних гасова личе рата се потпуно променило. Све државе располажу данас са 15 хиљада ратних аероплана, а цивилних аероплана је у свима државама само 3000. Сви ратни аероплани опремљени су ватреним оружјем, а поред тога још бомбама са отровним гасовима и бомбама за паљење. Непријатељска ваздухопловна флота само данас за најкраће време и неопажена продетти у срце друге земље; један једини аероплан може најдужином запалити 100 различитих места и може попиштити све припреме за одбрану против отровних гасова. Време великих армада и морарица прошло је. Јавна јавна је да стоје иза изузакља отровним гасовима силно јаке капиталистичке групе, које једино имају интерес од таквог наорукања. Све ближе и ближе смо времену кад постаје милитаристичка одбрана великих држава потпуна немогућност. Ако не успемо да у току неколико година савим укључимо рат — Европа је изгубљена.

Трени реферат је имала и код наших жена позната госпоња Budziszka-Tylicka (салашна председница Женске Мале Антанте), Полјкиња, која је говорила о своје искуству за време светскога рата, стеченом на бојиштима код лечења болесника отровним гасовима. Она каже да су биле мукe ранањих неопиане и једна 10% тих рананика је било могуће спасти, али и од тих спасених је остала огромна већина за цео живот инвалидна. Др. Tylicka тражи потпуно укинуће хемијског и бактериолошког рата. Са заштитним ме-

рама против рата са отровним гасовима као што их је предложио н. пр. Црвени Крст не постиже се ништа. Наука се не сме постетити задатима, чији резултат је уништење живнота, него мора размислити о томе како се може човечанство подићи. Народи морају свесно озбиљно и свим снагама радити на томе да не доживимо ни једног рата више.

Dr. Axel Hoyer, Шведанин, говорио је о теми: „Патолошка дејства отровних гасова“. Он је сликао грозоте болести које настају у рату са отровним гасовима. Отровни гасови напреду различите органске системе често у њиховој потпуности, али пр свега кожу, слузицае, плућне мехурице, црвена крвна тла и унутарње ћелије тела. Последња патолошких промена у организму услед гасова је обично опште тровање или се болесник загуљив. Dr. Hoyer закључио је свој реферат речима: „И ако представљају све последње техничке савршенство у примеру са примитивном бруталном силом, зато ипак не смемо у једном даху помињати хуманост и отровне гасове у рату“.

Ову идеју шведскога професора протубила је у свом реферату госпоња Dr. Gertruda Weder, једна између научујених светских испитивача отровних гасова са универитета у Берну (Швајцарска). Њен реферат „Хемијски рат“ изазвао је огромно интересовање. Она је у главном рекла: „Услед комбинаованог ефекта саставина из отровних гасова експлозивних материја и фосфора је дејство и могућност унијања путем бојних гасова веома појачано, а заштитна средства редуцирана на минимум. Тврђење да се омиле мукe рата са побољшањем и ефикасијом оружјем, је крвава иронија. Гасно оружје нипошто није „хумано оружје, које направил човека неспособног за борбу“, како тврди професор Meyer из Бреслава. По њему су услови гасног рата: употреба примерних гасова, њина употреба у великим количинама и њихово изнадано дејство. Противнику се не сме пуштити времена да употреби своја средства за одбрану, њега мора облак гаса тако брзо и тако густо обвати да ниште не види своје оружја и да поставу његове заштитне опребе без ефекта. Ако је у ваздуху веома мала количина хлора, наступи смрт за неколико минута. Противник се покуша извистити у такве теренске

прилике, у којима гас гарантује сивању смрт. За време светскога рата је немачка војска отровала гасом једну долину и на хиљаде француских војника је погинуло. Отрова је био такве врсте да би само најбржа помоћ могла спасти смрт и од тога отрова (зелени крст) је већ веома мала количина смртоносна. И то на ју је хумано! Први члч напада гасом је без сумње потпуно уништење противника, унијења у гасове. Код напада гасом долази на свакога, који је директно убијен, још просечно десет до једнаест особа живих, али те се ујачно муче. Комбинацијом различитих гасова поставу све заштитне мерe савим илузорне. Друга врста гасова (гасови плавог крста) шире тако фини прашицу да продире кроз најбољу маску против гасова и тиме сили војнике да подигну маску. Ова прашина задепи се студа — на земљу, на одло, на ноге и т. д. — и помеша се са ваздухом. Ефект тога гаса је тим опачије, што наступе последње тачне постоје неколико часова. Зато не смемо говорити фарисејским речима о некој „хуманизацији“ рата.

Испитивач хемијске лабораторије универитета у Еднбургу, Енглеска, Dr. Mc Carney је говорио о теми: „Хемијска индустрија и хемијско ратовање“. Он је изјавио: Произвања отровних гасова као и заштитна средства против тих гасова ствар је хемичара. Зато би било потребно уводити контролу хемијске индустрије. Модерна цивилизација и морални напредак у тесној су вези са развитком индустрије; а нарочито са развитком хемијске индустрије. Од мишљена водених хемијских инжењера, дакле, много зависи, и њих би требало у првом реду придобити. Држање ратничке класе према рату улива много личе наде него држање влада и „образованих“, али превелике наде не смемо ставити ни у ратничку класу. Пре свега треба да се отресемо свих илузија и да се строго придржавамо факта, и морамо гледати да свуда истребимо ратнички дух и тек после немо победити рат гасовима за свагда.

Dr. Sasek (Чехословачка) је у једном широком заснованом реферату обрадио тему о одредбама међународног права о рату отровним гасовима. Већ петербуршка декларација из године 1868, а пре свега хашка конвенција из године 1899 забрањују рат отровним гасовима. У тим конвенцијама забрањује се упо-

треба отрована "оружја", "бавалска миста". Због су да време светског рата се одређе тумачили тако да употреба отровних гасова није забрањена. Та двоисловност одредаба није исправљена ни после светског рата. Версајски уговор о миру не садржи никакве стриктне забране рата отровним гасовима упркос чл. 171 и 172. По схватању некакихлих политичких сила је рат отровним гасовима једна репресалија према Немачкој. По тој логици могу државе и у будућим ратовима прибегнути методама рата гасовима и у истини скоро све државе спремају се за рат отровним гасовима. Референт је тражио на крају ревизију уговора међународног права, која се односе на рат отровним гасовима и апсолутну забрану таквог рата.

Швајцарци, *Dr. Steck*, шеф швајцарског савезног завода за обраду против отровних гасова је имао реферат о "Заштитним средствима против напада гасовима". Он каже да су маске против гасови и апарати против гасова веома проблематична заштитна средства. Трошкови за њихову изградњу су велики и тешкоће да се снабдева становништво њима огромне. Недовољна заштита може постати тек права окупација за становништво. Питање окупација рата отровним гасовима је по његовом мишљењу уопште питање окупација свога рата.

Саветник *Nestler* (Немачка), који је био за време светског рата гасни официр, говорио је о својим искуствима. Он каже: "Сваки покушај изградити отровне неопходне гасове јесте изазивање цивилног становништва апсолутно не постоји заштитно средство против рата отровним гасовима. Владе крију тај факат, јер би друкчије избила револуција. Ако би хтела Немачка снабдећи своје становништво заштитним средствима, то би стао најмање три милијарде немачких марка. Неопходно је да се пробуди народ из свога незнања и своје индиферентности и да се парламенти баве питањем рата отровним гасовима, а омладину треба предочити шта је данас у ствари право јунаштво". Он тражи од свих научника да отконе сваки посао, који би служио рату отровним гасовима.

Последњи реферат на конференцији имао је шведски капетан *C. J. Brunsborg* о "Методама војничког разоружања". Рекао је: Потребно је опште ограничење наукама и техничке тешкоће треба откловити. Метода сама треба да је врло добро изабрана. У данашњим приликама значи завлачевање рата већ нешто старито откловљење. Причини су да се разоружање изврши кад жави да расположе толиком бројем војника да би могла почети офанзиву пре но што би се могле ставити у акцију успешне противмере. Дакле, потребно је да се смањи миогово стање војске. Општи уговор о наоружању би морао гарантовати да није једна држава не прекорачи изнад своје војске. Војницима морамо, количину оружја и опште ратне опреме. Аеронаула за бомбе треба безусловно забрањити. Интересантан пример за демилитаризацију видимо у централним силама, а радикално разоружање у Шведској од године 1925 даље је други пример. Рат гасовима и бактерија треба безусловно забрањити. Препоруке, ваздушни и транспорт ратних средстава треба ставити под контролу. Државе морају узети монопол за произвођење оружја, а потребна је интернационална контрола. Исто тако треба ставити хемијску индустрију под државну контролу. Папидистички пројект мора имати за циљ да убеди народ да је разоружање извршено и интересе сваке државе. Ако би у томе успели, и генералштаби би ратовали против рата. Метода и техника разоружања је економска и социјална и само у појединосима милитаризација. Економске услове за опште разоружање мора што пре испитати аеронаула комисија Друштва Народа, а политички и социјални услови изнадјачинији представници интернационалног јавног живота: научници, индустријали, публицисти и т. д.,

који су истрајно слушати и дебатовали оца дана. Поред председника на конференцији самој, присуствовала је Лига 5 и 6 јануара узеше јавне зборове, који су били сјајно посећени и ако су били у највећим франкфуртским дворанама. Првог вечера су говорили: *Dr. Gertruda Woker* о "Хемијском рату" и Францу *Francis Delaisi* о "Интернационалној повезаности индустрије за наукама и јуриду" и доктор *W. Zwahlen* *Dr. Axel Hoejer* о "Патолошким последицама отровних гасова" и госпођа *Kirchhoff* (Немачка) о теми "Борба жана против рата отровним гасовима".

Интернационална Лига Жена за Мир и Слободу може бити поносна на организацију ове конференције, јер су свеете поиме своје земљама наравно да Југославија чини изузетак, јер није у питању филмска звезда — доносила извештаје о току и рефератима. Особито дело за мир је можда овом конференцију кренуло омет за један корак даље, што и ми — који нисмо били заступљени на овој важкој манифестацији — желимо од свег срца.

Жена школски надзорник Г-ђа др. Љубица Јовичић

После дуге борбе Организације Учитељица и Забављача, уз свесредно помаже Народни Женског Савеза, постављена је после дуге паузе омет жене за школског надзорника. Ретко спремна у својој струци, Г-ђа др. Љубица Јовичић је добила на тај начин признање за свој послађани рад и поље за корисно излагање својих искустава. Г-ђа др. Јовичић је у Швајцарској докторирала пре рата. За све време проблеми наставе и школе су је првенствено интересовали. Целу прошлу годину провела је у Немачкој у школама, интересујући се нарочито за разне типове радне школе. У неколико својих предавања на Народном Универзитету она нам се приказала као изврстан зналац ретких детаља из методике наставе. У личном разговору даје јој много више. Данас је Г-ђа др. Јовичић у ставу да своје стручњачко познавање развије у нашим школама. Ми се радујемо њеном иступу и поздрављамо је срдчно.

Оснивање Женског Покрета у Скопљу

По жељи чланица многих женских организација у Скопљу, 16 децембра је основан у Скопљу Женски Покрет. У сали Просветног Дома, у 3 ч, по подне, окупио се велики број жена, које се увек интересују за рад Женског Покрета, и од сада су помагале сваку његову акцију сарађујући били у раду при оснивању докато је извршен. Јужније ојбријо било при извођењу великих акција, које су требале да окупе све наше жене.

Скуп је отворила Г-ђа Драга Јовановић, професор, која је са неколико речи истакла потребу и жељу скопљанских жена да се оснује Женски Покрет и у њиховој средини, како би могле боље допринети успеху у његовом раду. Затим су на предлог Г-ђе Јовановић, која је предложила да се *г-ђу Лейоува Пејковић*, председницу Н. Ж. С. и почасну председницу Женског Покрета у Београду, да скупу председава, која се захвалила са неколико срдчних речи, и дала реч *г-ци Милени Апанановић*. Г-ца Апанановић је изнема гласно изјеле и издале Женски Покрета, наглашавајући да је њена изазовница изабавља та, да жене као свесне грађанке свога народа морају успети да сарађују активно у изградњи и руковођењу организованог живота свога народа, и то из чистог убеђења, да ће се само заједничком сарадњом мушкарца и жена, моћи спровести идеално уређење наше отаџбине, и остварити њену жељу за социјалном слободом. Да би то постигле, жене су истакле захтеве за право гласа, сматрајући тај свој захтев као к

средство, а никако као циљ својих тежњи и својих напора.

После тога говора, које су све присутне са великим одобравањем и одушевљењем примиле, организован је одбор новог Женског Покрета, са председником Г-јом Драгом Јовановићем.

Јелена Димитријевић*

После једног интервала ћутања од скоро пола века, поете Милена Стојановић-Српкиње, која је давно већ престала да нева својим сентименталима и родољубивим гласом, јавља се један нови звук са женске лире, јавља се Јелена Димитријевић. И изненада, а дола нашег класика Војислава Илића и трубадура-песника Милорада Митровића јавља се женој школи један много читав и уносни у један близак свет осећања: "Секер доде, мени јоште На узглављу мије глава — Ја не спавам, Моје драгом Арам ке' је — ако спава!"

Јелена Димитријевић је рођена 1862 године у Крушевцу као најмлађе, шесто дете угледног трговца Николе Миљковића. Мати Јелена Стаменица била је кћи кнез Милоша из Алексинца. У Крушевцу је Јелена Димитријевић живела до своје девете године, а онда је отишла у школу где је учила школско право много читав, нарочито народне песме, Змаја и Јакшића, — до ујаде. Ујака се млада за поторучику Јована Димитријевића и наставила се у новоослобођеном Нишу. Ту је, срећна у браку, провела седамнаест година. Ту приватно учи стране језике — француски, италијански, турски, које даље говори поред српског, италијанског и грчког. Ту почиње да пише своје прве песме. Ту активно учествује у организовању Покретења Женског Друштва. Из Ниша долази у Београд 1898, где стално живи.

Јелена Димитријевић је много путовала. Њена путовања почину врло рано. У двадесет трећој години одлази у Беч. Она глас прегузма велика и честа путовања.

Још у Нишу Јелена Димитријевић заинтересује харири и живот муслимански, и она са мужем одлази у Скопље да боље упозна живот турских жена. Из Скопља наставља пут за Солун, где успева да уђе у најотменје турске куће. Већ у то доба се врло добро говорила турски. Из Солуна преко Атине одлази у Париз где употпуно своје студирање харемског живота.

У то доба је живот у Солуну и Паризу нарочито интересантан. На помоду су били млади-Турци са својим реформама. Жене турске нису заостајале, нарочито су оне које биле образоване, помагале младо-Турке у њиховој борби. Тај сукоб између муслиманских обичаја и нових реформи, који је доносио собом велике заплете и појединосне дубоке трагедије, задржао је све интересовање Јелене Димитријевић. И она пише роман *Нова*.

Још пре рата Јелена Димитријевић је протуговала целу Европу и дуго се задржавала у појединим местима, изузев скандинавских земаља и Русије које је, због веците зиме, нису пријављиве.

За време балканског рата била је милосрдна сестра у Београду у болници, који Кола Српских Сестара чија је чланица и оснивалаца. Објавила светског рата захтевала је Јелени Димитријевић у Немачкој, и она се преко Швајцарске, Италије и Грчке вратила кући у Алексинац, где јој почетком 1915 године умире муж. Све време окупације проводи у Београду, где дочекује и ослобођење. 1919 године одлази у Америку првог пута. Јануара 1926 крене се на пут окуп светом; Београд, Париз, Брисел, Лондон, Франкфурт, Барна, Шпанија, Марсел, Београд, Александарија, Палестина, Јудеја, Самарија, Галилеја, Сирија, опет Египат, Суецки канал и Црно Море, Индија, Цејлон, Кина, Јапун. У Јапуну је провела 1927 године месец април

— најлепше године доде тамо. Велики Океан, Сан-Франциско, Лос-Анџелос, Холмуд, Њујорк; Вашингтон, Сицилија, Београд, опет Париз, Берлин, Дрезда, Праг и Беч. На том путу провела је годину 1926 и 1927.

Јелена Димитријевић је почела писати као днаестогодишња девојчица, а јавља се тек 1892 године у *Отаџбини*. Испевала је многе песме, од којих је објављена трећина, од најранијих, у збирци *Јеленине Песме*, Ниш 1894. Написао је низ приповедака и путописа. У Нишу је поред песама издала 1897 *Писма из Ниша о харемима*. У Београду 1901 издале приповестку *Јула-Маријана*, *Паликајана*, 1907 *Фата-Султан*, 1908 *Писма из Солуна*, 1912 *Српска Књижевна Задруга* издаје *роман Нова*. Многе радове Јелене Димитријевић расусти су по часописима: у *Отаџбини*, *Делу*, *Новој Исери*, *Бранковом Колу*, *Делу*, *Мику*, *Српском Књижевном Гласнику* и у *Политици*. Песме рата штампале привремено у *Америци* *Јеленине се догодило*, 1923 *Америчанка*, 1924 *Писма са Трације*, 1928 *Писма из Индије* у библиотеци Народог Универзитета, свеета држава.

Од необјављених радова Јелена Димитријевић има још: две збирке песама — *Штампане Песме* и *Нови Гласови* из 1919—1927, *Роман без штампе* привремено у *Америци* *Јеленина*, *Он и она*, привремено *Јеленина*, *Писма из Атине* из 1914 и 1915 године, у *Новом Свету*, писма из Америке, *С Абула око осећања*, опис земаља које је протуговала Јелена Димитријевић.

Први радови Јелене Димитријевић пише у песме. Освојена источњачким животом и обитавиња лева му. Њен језик је савремен и јасан, а њене поезије, мани је све даље Истоку — Скопљу, Солуну, Паризу, Палестини, Индији, Јапуну.

Све више улази у његове појединосне, не зауставља се само на тренутном осећању, улази у страсти, заплете, сукобе, прича, даје роман. Писач неспречанство, лако, даје утицај својим сарадницима. У *Новој* развија истиниту трагедију једне презане генерације, оних што се зову *нови и нови*, а што су само карика текмо растравна између старог што треба да падне и новог што треба да дође. Црта живот оних које обичаја и традиција има да погоне као судбина; да је много жртва, а ни где криваца; где воји кривац ни Осман-беј који отима љубав жене свога брата, ни *Семан-беј* код кога у пијанству — одсуству свести — кроз дубоку политику европске културе пробија атакизам разудане страсти да мучи ову коју воли више од живота. И све те жртве као давненици час избијају на површину светлости, час се губе у сивину. У *Новој* развија и обичаја. Нарочито жене, *Нове* личе на беле војске цетовте које су осунале наде и мисли своје, али сунцу не могу сасвим, опржило би их. Њихов живот још увек одржава неизмерна дубина традиција.

Живисносно, са пуно источњачког колорита Јелена Димитријевић је испричала историју нове муслиманске жене.

Отаџбина главна јунакиња романа, нејма мала муслиманка, пред којом се отворило мисаоно свет, у чистоти своје осећања јесте визионерка, наслуђује да има нечега неистинитога на путу којом су пошле. Као да је одвише вештачки наакалемења западна култура на њихову источњачку културу, да је крај; и да нису тако лако примале ново, старо доћи; као да душа Ориента тражи друго храни, него што је даје западна култура, да би се почета жуђим висинама,

* Је преводила одржаним на прослави Г-ђе Јелене Димитријевић.

Јелена Димитријевић је дух која ништа не замира. Будног интересовања се грави, све за порте нарде, за живот у свима његовим манифестацијама, она се нарочито интересује за свет далеки од нас и по месту и по одликама земље и климе.

После Јелена тражи да позна контраста крајева. Зналац, све оно модерно, ново што задивљује, што за нас још увек представља реформу, револуцију, а што је тако већ традиција.

И на Западу Јелена Димитријевић има око за запад и природу и људе и нарави њихове. Путници Јелене Димитријевић остаје као верна слика Јеленинх знања, она је толико сурплат њеном Истоку, то је Америка. Од жена је највише интересује Туркиње и Американке. У Туркињи је Исток, прошлост, конзервативност, у Американки прогрес, активност, садашност, будућност.

И свуда затреperi њена душа, свуда се дубоко уноси. Свуда је Јелена Димитријевић песник, као у Љазом Океани и у Аландују; у Паризу пева на француском, у Њујорку на енглеском језику.

Па ипак, њу као песника више привлачи Исток. Врагом се њему, крајњем Истоку, њеном свуду; воли његово жакежарено, његове топле и тамне боје, његово сочност извучено из дубина живота природе; тамо највише осећа себо:

„Ова далека гућа земља
Мени се чини 'ко јој мој'...“

Јелена Димитријевић није остала при равнием свом песничком облику. Као прави музичар што на сваком инструменту нађе свој тон, тако и Јелена Димитријевић, своје дојније, нештапмае песме *Нови Глаасов* пише у прометном несвањом слору. У Јанују 1927 априла месеца просила прегрштима нове стихове у песми

„У празник шрешиња цвеца:
„Обновно ме је Стари Свет,
И духом и душом сам нова,
Подмлањено ми је биће цело
У земљи пагода и храмова,
У земљу слетуја,
Камо се смеју и сунце и трешњи цвет...“

Београд, Даринка Стојановић

Послава 35-годишњице књижевног рада г-ђе Зелене Димитријевић

30 децембра, у великој дворни Новог Удружења, есе је врло свечано јубилеј г-ђе Зелене Димитријевић. Жене из многих друштва београдских, са стране, поздрављају се срдачно славењеници. И људи су се у улоном броју придружиле. Почевши од почасних места која су

заузели Краљеве изасланици, Министар Просвете и пуно угледних старијих особа, па до најмлађих гимназијских са галерија, број присутних био је непрегледан. Одушевљење и поздравља ређали су се без краја.

Свечаност је придружио Савез југословенско-руских студената, и седишцу је отворио професор Универзитета г. др Иван Баја, који је предселавао. Живот и раду г-ђе Зелене Димитријевић поздравља г-ђа Даринка Стојановић, професор. А затим су се ређала честитања и поздравља. Најпре писмо г. Павла Поповића, председника Савеза, који честита са, пуно признања, г-ђи Димитријевић на њеном одличном књижевном раду. Удружења књижевника и „Цвијета Узурин“ поздрављају славењеници писима и шчевом. У име Народног Женског Савеза говори г-ђа Мила Симић, у име Кола Српских Сестара г-ђа Пешу, у име Београдског Женског Друштва г-ђа Ј. Лазаревић, представник Српске Књижевне Задруге је г. Јеремија Живановић, Удружења југословенског учитељства г. Ставишић, Удружења Наставница г-ђа Радковић, јубилејници, Организације „Женски глас“ г-ђа Станојевић, „Књижевне Ђубице“ г-ђа Гавриновић, „Српске Мајке“ г-ђа Арабаџевић, Удружења Универзитетских Образованих Жена г-ђа Радмила Јовановић, Матице Напредних Жена из Новог Сада, представница из Загреба г-ђа Пешеш, из Вања Луке г-ђа Ј. Милошевић, Удружења Студенткиња, Удружења Студента за српско-хрватски језик, представница литерарне секције Савеза, представница општине нишке г. Анастасјевић, представник града Александра г. Ј. Сисачи, имет Београдске Општине г. Милић... сви поздрављају славењеницу уз дуге алаузе. Прочитан је и поздравља радника Александра Бекоскић из Београда као пример учествовања најдржих жена у прослави. Секретар Савеза југословенско-руских студената г-ца П. Стошић завршава овај бескрајни низ поздравља.

На крају се г-ђа Димитријевић, уз буран аплауз, захвалила од срца свима.

Словенче уметнице и научнице

Карла Буловец, вајарка, изложила је своје радове у Народном Дому у Љубљани. Због оригиналности концепција привукули су њени радови отворено пољу.

Др. Ана Содник, аутор је науног рада „Хисторијски развизак естетских проблема“, који је изашло за Божих у издану женског друштва „Атене“ у Љубљани.

Ширите Женски Покрет!

коју кући може теби правилно без великог учешћа домаћине која је принуђена да ради на другој страни. Да напоменем да је овом приликом била говори о животу *напредних радника*, а шта је учињено и шта још треба учинити за побољшање стањених прилика осталог радничтва биће речи другом приликом. То је један врло важан и опсежан проблем на кога треба обратити пуну пажњу.

Несумњиво је да свак осећа колелу и тежињу и тежињу да се слошава нерационално. Он чикамо не кореспондира са општим напретком човечанства. По данашњем систему живљења у дому потребно је упростили врло много радних часова, па да се постигне жељени резултат.

Поред тога, у целом свету у великим градовима, где највише и има жена која се баве јавним пословима, сваким даном, а нарочито после светлосног дана, појављује се у великој мери *крива воља*, тежиња да се не могу да имају породице чика жена ради ван куће, јер се у готово увек скромнице фамилије, у којима је баци због недовољних материјалних средстава жена и упућена на зараду.

Наука и техника су отишле тако далеко у свима правцима. Данас има таквих научно техничких изума, где човеку ум стаје. Даведести век је

О физичком одгоју жене

Почетак развоја савремене жене уједначе је њеним природним, физичким одгојем, који је кроз стогола занемариван. Данашњи њен положај тражи да је морално и физички дорасла да исправно поприри мјесто жене, мајке и јавне сараднице. Баш за то што је њој као занетици новог живота поверен будући нараштај, треба да свијест о потреби природног одгоја поред дубоко у душу.

У времена старе Хеладе за паралелног развоја доброту духа и љепоте тијела схваћена је њена важност и дан је нарочит положај физичком одгоју жене.

Средовечно онђенио запостављањем тијела на рачун духа у мистичном одгојурак, јаким створило је од жене блијуде силуете уостанути крхку креатуру галантанга квалитара, неспособну за самосталан живот.

Наш вијек уз одгој пун зрака, свијетла и слободног кретања враћа жену природном развоју. Уз љепоту тијела даје јој олет издрожљиво мишљиво и чистоту духа као предубет физичких и психичких хармонијених поколења.

Али, ново доба у супротном екстреме често баца жену у врло борбе и свих телесних напора приближујући је тако тешком телесном одгоју и начину живљења мушкарца без одаборања што њеном силоу и пољупу отговара. Занемарује се четуло њенија конституција жене у подвргавањем тешком спорту, пренапорној утакмици и вјежби, без обзира на снагу појединца или у непокретном цивилизованом начину живота.

Исправно схваћен физички одгој у овој вези са дјеловањем природе прва је и основна физиолошка потреба сваког организма, која га развија и пуно љепоту и снагу и здравља. Неспорно схваћен одгој да погољиво дјелује проширењем мишића, пућа и превеликим укречењем мишића, што је нарочито од важности за жену физиолошку функцију. Састав живана тијела је осјетљива, па је за то нужан правилно схваћен хармонијени одгој у уској вези са дјеловањем природних сила и слободног инстинктивног кретања на отвореном пољу.

Сваки физички одгој, који се ограничава на затворен простор, често пун праха, киља и стереотипне покрета неће никад постићи позитиван естетски и физиолошки резултат. Човек треба простору, зрака, свијетла и воље. У овом циљу физиолошко дјеловање уједнује хармонију сваг узрасног кород код жене, тјаче је кожа још осјетљива, њено очрвњавање зрчаним, сунчаним и воденим купањем значи јачање цијелог организма.

доставља једну завидну висину. Индустрија је већ одмах све те изуме прихватила, али се у домаћем животу није ништа изменило. Још се не може уопште рећи да се у овим животним оним системом живљења наших народа са свим својим глаомизамом и несавршеним домаћим механизмом.

До дуге, уведене су извесне олакшице увађењем појединих техничких проналаска: на пр. искоришћавање електрицитета за осветљење, чишћење станава, за кување, грејање и хлађење, што је олакшало пословање у кући, али је то све узало саморуђе које олакшава, али не оскујевају да се ипак жена мора о свом лично да стара и доду бригу. У нашој средини и они новитети још су слабо проприли у масу.

Дакле, јасно је да треба измислити *сицијем* домаћег живота, ставити га на другу базу, која ће удружена са свима модерним текониумама технике везе одговарати данашњем веку радничког живота.

Један врло интересантан покушај у том смислу учињен је у Швајцарској у Брслу. Веома талентован архитект Michel Polak ангажован је од стране Lucien Kainin а, директора хипотекарног кредита, који је замислио једну мелу идеју, да у сред Брсла сагради једну огромну грађевину од 15 спратова.

Кожа је важан орган, јер и преко ње дишемо и излучујемо неке штетне састојке. Она регулира топлотину тијела проширујући или сужевајући периферне крвне судове, па за то треба већ иза рачун хистолози да пуну важност нашим кожним порима и одпорност приквивањем на мијењање температуре.

Сунме је неопходно потребно свим организмима, али нарочито човеку, јер њему има да захвати правилан пољуп Деша и онега од њих, острај бједни рахитички богаји, а тако се сунча пуну је разних киља. И баш дјеловање ултраљубичастих невидљивих сунчаних зрака имамо да захвалимо разумијавање атмосфере, јачање коже стварањем пигмента, унесек чеса које пошрири и ојача, па ишкочити и исправан раст коштаној спредањем рахитиса. За то је рационално сунчање потребно већ у дјеличијој доби, кад је организм на то осјетљив, па је нужно њиме најрационално започети.

За жену, пак, је нарочито важно, јер је велики процент смрти услед порода особито код сиромашних слојева, чији је одгој у ирачаним домаћим усљавима развоја бољих конституција рахитична уска одјелјена. За труднице и дојења жена често пада на поремећене крвних соли у крви, услед чеса се лако кваре зуби. Све се то може на вријеме уклонити, схвати ли се корисно снага сунца и свијетла.

Сунце дјелује још благотворно на обновиоње крвних судова код слабокрвних и на излечење разних кожних обољења кога туберкулозу коже жлијезда и зглобова, та на јачање цијелог организма. Наравски, да је нужан опрез са сунчањем, да оно иде постојеће без икакве упале коже, а код болесних и слабих уз контролу лијечника. За то је Rollier у Leydenu (1912) међу првима истакла као важност лековитог сунчевог моћи т. ј. хомиотерапије, те израдио схему постепеног сунчања од стопала, па до цијелог тијела, сваки дан на више и дуге.

Исто толико важна је за сваки живот на земљи вода, а нарочито за човека, јер је саставни дио тијела и уједнује чистоту, принос овио културног здравља. Реликвијом сваког младог човека и купање потребно је, је свакоме, те користи здравља. Од купања најкорисније је морско, јер морме дјелује својим нарочитим саставом. Море садржава разне количине морске соли (Јадранско море много до 37%, Балтичко 17%), Црно Море 10%), па јоде, брома, гвојдија и т. д., све постојеће лековите својства. Купање у мору дјелује у саставу морске воде, температуром и лаганим струјањем на јачање и отпор-

Под прегледним има 10.414 пт. Али, то је величина зграде која привлачи пажњу да се о њој говори, оно што је несумњиво и потпуно ново и што је важељемо један велики корак ка развоју здравља и снаге дома, то је општа уређаја тога колелу.

Грађевина је снабдењена свима најмодернијим производима данашње технике: дизалицама за лица и терете, топлом и хладном водом, гасом, електрицитетом, телефоном унутрашњим и градским, централним грејањем и хлађењем, вентилацијом и т. д.

Предвиђени су станава за породице са више или мање чланова, станава за породицу од два, три и назад, за самце или самите.

Нећу вам говорити детаљно о појединим станаоима, измењу којих има и врло луксузних, то је ствар која се тиче само стручњака, говорићу вам само о оделенијама за *ошћу* *Упоштуру*, јер се то оделена која чини живот у овој грађевини друштва и у ствари је најважнија.

Будућност дома

— у односу на жену јавну радницу. —

Улазак жене у јаван живот није више питање о коме треба дискутовати, то је срвшен чин који је резултат социјалног развизака друштва. Дакле, то је чиниеница са којом се мора рачунати. Тај се рад не да задржити. Он се све више шири на супрот свој снази конзервативама једног дела друштва. Жена почиње да се оделома скида везе које су је однеко спугавале; њу друштво све више воде да своје једне интелектуалне особине што више усавриши на корист друштва, она свад слободна се криву пољета излази у јаван живот и виче се са човеком такмичи се са њиме и верује да ће се поклопати на многим пољима чак и своја преминућства.

Кад је већ то тако многи не са страхом запитају: а кућа? Шта ће бити са домом у којем је жена одсутна? Питање врло осетливо које нам поставља један нов проблем и даје пољуп дава одговора. Да се нешто у будуће поведу више рачуна, при стварању новог дома и његовог унутрашњег уређења кога треба ставити на сасвим нову базу да живот у та-

*) Представе, одржано 25 децембра, на вечеру Удружења М. О. Ж.

ност организма. Придолази још сунчање при морској површини, где зрак садржи много ултраљубичасти зрака, које се рефлектирају од морске површине и остају у атмосфери, као и честице збога, брома и остале, које из мора исклањају.

За то је сунчање при мору важно за лечење слабокрвних, рахитичних и скрофулозних. Наравику код слабих и болесних морско купање мора бити кратко и са лакошћу, јер код преслабих може и шкодити.

Најбитнији ујет исправном развоју читавог организма, а нарочито плућа је што дуже задржавање на чистом зраку у слободној природи. Свејсна гимнастика дубоког дисања, ма и за најрање у слободној природи обавља навицу снагу и препорука је. Бавити се у једној крајици, где се налази вестог осетљивог ујета животиња. Јер нагомилане угљачне киселине у истрошеном зраку града од нормалног 0,03%, на 5% доноси бол главе и несвијест, а при 20% настапа смрт.

У нечистиим људским центрима, где цвате индустрија има много прашине међу којима разни и заразни клинда. У колико само даље од насељених предела на великим висинама или на слободној морској површини, где је клима све мање, те у оне ширине, па су и ређа оболења и отпорнија плућа за сваку болест. Зрак делује јаче и преко температуре, јер у колико се организм боље приквине на хладнију температуру зрака, у толико је он заштитенији од свих болести и склоности ка побољшању. При томе масама, које се налазе издалека незапштено титно променама атмосфере, болести прехладне биле су непознате. Савремени човек окупонен кућом и одијелом постао је за њих нарочито осетљив. Ту превелику осетљивост спречава постепено отривање и привикавање се редовном употребом хладне воде, зрака и масажа. И савременог физионоског општајер зрака или примерског блажег делова лековита зрака свих тих нарочитих клими. Осим тих посебних предела сваки кући земље на којем живимо садржи и сунца и зрака и воде и довољно је да их рационално искористимо, па да постигнемо најбоље резултате. Важност тих фактора истакао је професор Др Шарве из Миннеаполиса, који у тим вјетима: Сваком је човеку потребно бар једно водено купање недељно и бар једно зрачно купање дневно. За жену је посебно важно схватане дјеловање природе, јер она има да дјетету за рана усуди у душу љубав и разумијавање користи природних фактора за правilan развој.

У овоме је Милова идеја још јаче ојачана и вјерба у отвореном пољу, за то, јер они појачавају дисање, колање жари и пробаву, мајал. Оно што средста једне породице не могу себи дозволити, удруже велики број могу имати без нарочитог напрезања. На пр. *маке сале за приватне скујеве*, где свака породица може организирати своја пријамна или породична окупљања, а то је значајно и своди само на најпотребнија оделена за становање, а сва оделена за репрезентацију су општа.

Једна од најважнијих тачака овога система је *оштин ресторан*, који је помоћу домаћег телефона и дизајна везан за сваки стан, на тој најчисти директно и врло просто сабајдане и постојеће атмосфере и од својом ствари. Ово је нарочито важно, јер је кућа та која највише везује жену да робује само кући. Колико једно справљање обеда, и за најмању породицу, жени успоси, то само нама јерома може бити довољно јасно, и замислите да такав посао врши свака кућа понаособ, па макар имају свега два пријатна члана. Тиме је жена добила потпуно издвојеност од странеца од сваког интелегентнијег посла, јер је сва апсорбована послом који може вршити и једно били мањих интелектуалних способности. Па зар није чудно, да у данашњем веку кад је све рационализирана и где је увек најважније да се један посао исплати т. ј. рентира — данас

па увјетје усправан код, отпорност, љепоту и здравље.

Наравику, да свака гимнастика мора имати обзира са грађом и пропорцијама женског тијела. Код ње су поједи краји, тијело дуже, леђа ужа, а бови криви, него ли у мушкарца. Жена је релативно мања и лако се замара, па тешка гимнастика као и напоран гјелени рад увјетје збога старости забрањивање. Ради физиолошке неке функције треба нарочито нажну посетити развоју бовова, трушних мишића и бојног дијела кичме, јер трудница поставља велике захтјеве на мишиће и колање краји бојног дијела.

Осим тога и периодични сполни појави неке захтјевају најољжнију нажну и свако устазање од вјербе. Природним физичким одогајем облика слабокрвности (chlorosa), мјесечних боли психичких увјетјана, боли леђа, па све неправилност колања крви (varice) и столице. Лаганим жањанем трушних мишића олакшане су и све физиолошке функције, као трудница, јер трушници чврсто граде плод и олакшавају пород. Сви споменути физикални услови природе и слободне гимнастике повољно дјелује на мијену ствари и психичког водријег и радионијег расположења. Нејасте болести живања, а редовите јутарње вјербе уз зрачно сунчање и водено купање враћају тијелу радост над сваким даном. Стојимо ли још негу које, коју савремени цивилизовани људи неће ни замечарују, док јој ориент од вајкада деле уму важност т. ј. масажа, фротирање, па дубоке вјербе дисања на отвореном ваздуху, организм је тим животом оживеан и препорен.

Савременој жени је узор гјелесне љепоте виткост и обла чврстоћа форма тијела примитивних жива, које ни пород не кваре, (немају стиге грађагма). За то и њеном тијелу, укрупњеном и оловном животом, треба постепено омогућити интелектуални и физички развој. Физиолошка потреба слободних покрета на отвореном пољу дубоко је засањена у души сваког појединца, па за то скаутизам и планинарство налазе толико присташа у савременом нараштају. Тим смером, као једино исправним, јер спаја дјеловање природе и вјербе, мора поћи сваког појединца, који хоће да постигне и паралелан стички развој, који пружа само природа, а никад ни најтешија вјерба у затвореном простору.

Нарочито жена, чији је дух осетљивији на љепоту и њекини по састоју јаче запажа ту потребу. За то и савремена гимнастика и лака атлетика, која се одвија у отвореном пољу, прешаши неопходно доба, кад се треба оделена на справама или укрупњене мушке вјербе, оне се данас

употребити једну интелегентну жену способну за послове много више и користије да ради оно што могу да врше створена нике способности, која је то, узгред да напоменемо, вршиши можда чак и боље, јер не може ни бити једна и једна професија која не искључује посвећују. Дакле, да би и тај посао предавање у руке професионалном раднику, могу рентабилан, јасно је да тог радника не може да користи само неколико чланова једне скромне породице, треба да се удруже њих много више да би се тај посао могао рентирати т. ј. да буде чак и јенственог облика, кад се омањавати ради понаособ. Тиме само, прво, ослободили интелегентну жену и упутили је на свој други прави посао; затим, створили само професионалног радника који ће бити боље награђен, јер је боље искористен те и њега тиме подигли.

У згради постоји још и друга важна тачка, а то је *оштин ресторан*. Организација је екста сабирна и остале услуге под управом економата, која осигурава услугу и чишћења станова у дане и часове одређене од светвеница — закупца. Помоћу раније поменутих техничких справа рад у једној овако модерној кући јак је олакшан те једино тије може узети на себе много

враћају исконским, слободним, меканим покретима ритмике, јер она је много омогућава паралелно хармонију, снагу и љепоту појединца.

Савремени одео треба да тај нагн слободним лебедним кретањима развије до идеалне хармоније тијела и духа. Већ 1807 г. Песталоци заговара културу тијела младежи као потребу одрастања, а касније се она све јаче развија у облику вјерба. Од Пинеловелдеке физиолошке гимнастике, која посвећује важност исправљању грешака кичме, преко Дана Нилес Бука па Милера, Доре Менцлер, до познате америчке личности Бен Менседик, која практично искористише и исправља свакодневне криве преша је савремена гимнастика чијеи степен развоја и разог сватанга. Овојим темел савремене гимнастике почиња на свиједној млохавости мишића, која једна може да спасе цивилизованог човека од грчевитих, нервозних, оштрих покрета, којима троши живце и тијело. За то, јер у млохавим мишићима, — оном углоном осјећају љавовости, кад уморни летеммо у кревет, — попушта тонус мишића, који се од природе приквине за умјетнички израз у животу, којег је савременост често лишала. Ритмика гимнастика је њена домна, јер мекше живце тијело вје исправља напорним радом и ближе је њеним увјетима.

Да рекалитуирамо. — Жена је зачетница и одгајатељница нових постојања, па је њој највише жини исправља појам природног физичког одога. За правilan душевни и гјелени развој потребна је уска веза с природом уз деловање свијетла, зрака, воде и слободних кретања.

У схватању и осјећању свемира, његовог природног ритма, који живи дубоко у нашојнутрњи, те потребу свјесно буђење, налази се пут ка једном од оштрих савремених и виси исправан одео мишића и срећнијих постојања.

Ритмус по Боде-у потјече од грчког *ritmo* — тежи т. ј. трајни, лебдићи покрет, који се постепено увјек развија, а не изјевсна ограничена кретања. Јер према Хераклиту (У вијек пр. Христа) *natura est* — све тече, све се мијења и у природном ритму свемира свака кретања само увјетје, нове. Траје опет наш извјештачени живот приликују импулсу природе, савременом ритму космоса, који још налази у неискориченом тијелу детета. Дух и тијело су једно, па је и њихов ритам заједнички под јаким уливом природе. То ће нас приближити инстинктивној радости примитивних људи, развит све осебине тијела и духа, који прилазе умјетничком изразу, и најдубљих наших снага.

И ако је Боделово дубоко филозофско поимање ритмичког физичког одога ближе приступачно само онима, који га схватају интуитивно или му се приближе културом, оно остаје ипак садањи задњи циљ физиолошког, хармоничног и етичког развоја.

У схватању и осјећању свемира, његовог природног ритма, који живи дубоко у нашојнутрњи, те потребу свјесно буђење, налази се пут ка једном од оштрих савремених и виси исправан одео мишића и срећнијих постојања.

Слупт Д-р Смилана Миланчић

Друштво Народа

У немачкој ревији, *Die Frau* („Жена“) написала је позната францускиња Др Gertrud Bihner чланак „Билас Друштва Народа“. Пр сврга се обзира на један изазов енглеског писца и савременог Шоа, који је објавио у једном великом енглеском листу. Он говори о утицима, које је однео са последњег засједана Друштва Народа. Изјава Бернарда Шоа је до некле позитивна, донекле негативна и прилично јасно слика рад Друштва Народа. Шо каже: сви говори се о бесплодној фарисејској, шупљој и празној идеји о социјалним картама и велики хумбург. Ипак је једно Друштво Народа по другој страни некакву основу за заједнички политички

већи број оделена за успрему, него што би је била оделена једне породице и тако на тај начин уштавајући послуге чинио да она — послуга буде боље награђена и да је може користити и онај који је само лијепа је брза и велика друштвена.

Ово је што се тиче чисто материјалног дела живота. Да пређемо сада на оделена која доприносе да и други део човечијег живота буде задовољен.

У згради постоји *чишћавница* где сваки становник зграде може добити све новине, часописе, илустрације и остале књиге, затим *салон за консултацију*, где се једни долазе да се консултују, а други да се консултују. Ово је што се тиче чисто материјалног дела живота. Да пређемо сада на оделена која доприносе да и други део човечијег живота буде задовољен.

На врху грађевине на 50 п-вијесне смештен је *лејдн ресторан* са салоном за чај и перголом са лепим изгледом где се долази директном дизајном.

У засебној згради смештене су *гараже* у спратовима за смештај 150 аутомобила, на тераси исте зграде направљено је игралиште за тенис; у подножју је зелена за оштин и модерне перонице и сушионице за рубље.

Најзад није се забораовио ни за случај смрти кога укућана, те је предвиђена мртвачница која је скривеном дизајном у вези са капелом у којој постоји остаје до погребна.

Број фамилија које се може оведе смести је 180; пошто ће ту бити већи број породица које неће имати своје личне послуге већ општу, предвиђено је ради лакшег саобра-

рад и основao школу за међуна-
родно дипломцију.

Др Бојмерова каже у своме ко-
ментару ка овој изјави Шоа међу
осталим и ово: „Идеологија Дру-
штва Народа подстаје подерана и фра-
зерска, јер долази у противречје са
делама. Идеологија је само доктре
својих данашњих приватних интереса,
је искрена. Не може бити शुћула док
каже оно што у истини мисли, а по-
стаје у моменту бесмислена кад се
злуопотреби за прикривање властите
бесмислености и за прошељивање
недостижних дела.

Најфикаснија проба за дух, који
влада у Друштву Народа, био је по-
кушај за разоружање. Сваки искрен
присталица Друштва Народа осећао
је да је у том раду и његово право
дело постоји. Лорд Роберт Шелла рекао
је пре две године: „Морамо успети;
или напредак у томе погледу, или
ће бити компромитована мисао, идеја
Друштва Народа и из његовога рада
нећестати његовог најдубљег им-
пулса.“

Дебате о разоружању остају већ
неколико година само безплудно по-
кушају. Покушаје се контролирао над-
зорски одбор оруђа и трговинског
дела. Дали је до Женских про-
токола, који је пао у воду. Затим
је било 189 седница војничких стручња-
ка, чији записници дају понекад
као да је био задатак комисије да
докаже математичку немогућност
разоружања. У пролеће године 1928
имали су присутни осећај да прису-
ствују комедији и слабо режиромано
макету су глумили.

У јесен смо видели негативан успех:
нема изгледа да би се дошло овим
путем до циља. За конференцију разо-
ружана нема погодан земљишта. Остаје
још последњи излаз: питање
разоружања поставља се на душу на-
рода и најпре треба ово у народима
да захвати корена. Друштво Народа
је јасно показало да његова досадашња
неспособност, а ипак су почели саде-
по школама пронагривати његову
идеју, који је језгро мир. Песак у
очи! Дворана реформације у Же-
новиј постада је просторна празног
вуква, у којој се чује одјек празних
фраза без корвака према циљу. Вазду-
шни маневри разних европских
држава, који су јасно доказали
у апсолутно чврсто да није могуће
организовати отпор против уни-
штавања људских насеља и живота
путем отровних гасова. Да ли у
истини чека човечанство још једном
експеримент уништавања док се
државе одлуче до једног озбиљног
коракца?

Или, и на извајања Гертруде
Бојмерове видимо да су изјаве Бер-
нарда Шоа о фансијези и шублоси
вадицима никак спроводи Дру-
штво Народа правилне: фразе при-
кривају наумичан масама слабост
истинскога поверења у нове путеве.

У својој згради ради трговине,
намирница, и осталих потреба зати-
машко-телеграфскибир, фирмен-
не, издавачке новина и т. д. Ове
услуге су купене да могуће трошаче
улажу да да би тиме њихов
опстанак био омогућени.

Не могу се ни проборити све опште
протестије који су стављене на ра-
сположене становницима. Ово је
само у главном да би се добила идеја
опште јиске удобности и живота у
оваквом једном дому и колико таква
једна система живљења може да осигура
једној породици којој жена не може
да посвети највећи део свога вре-
мена. Што је најгавније, кућа ни
мало не трпи, на против, под овак-
вим условима има преимућство над
кућом у којој је домаћина принуђе-
на да ради све послове сама.

Најмернија средства и овакво
укупно пружају могућност једној
фамилији да живи најкућућућим
животом који се да замислити и који
се само са много материјалних сред-
става може успоставити у дому да-
нашњег система. Овакав начин жи-
вота за имућан свет пружа могућност
за најубоднији живот, чак луку-
сузан, жени даје много више слоб-
одности и независности, а бави радом
интелигентнијом и што се од својих
домаће бриге око послује и снабде-
вања куће. Моћи ће више да се по-

Бојмерова се не саглашава са Шоом
у томе да је Друштво Народа она
историјска снага, која ће најдуже за
пола столећа победити рат, у што
тврдо верује некоје искрене приста-
лице Друштва Народа, и ако су
ретки.

Истинитост изјаве Бернарда Шоа
веома горко осећамо ми који при-
пајамо малим државама, јер нам кри-
сталинама самољубивог приступања
у суседна не допушта да имају право
веру у Друштво Народа у садашњој
форми.

Љубљана. Ангела Воде.

Неколико мисли о друштвеном животу

Све више улазимо у доба у које
је заједница сва, а значење поједи-
наца веома мало. О томе нам сведоче
нарочито догађаји у политичком и
друштвеном животу. Личности не-
стану, политичке партије остану и у
колико се оне распаднују је те послед-
ница тога, што њихови програми не
опстају, људи не постоје или то
чешће да се самољубивог приступања
неће више подстићи махацине волеће
кликне у партији. Исто овако догађа
се и у организацијама и друштвима.
Све више и више имамо прилике кро-
з да се могу појединци само уредити
друштвене заједнице штогод постићи
као у погледу материјалних користи
тако и погледу моралних успеха.
То морамо да увиде и најрени инди-
видуалности. Због тога се данас ор-
ганизују сви, или на основи свог по-
гледа, или на некој идеји, или на кла-
сичној основи са јасним циљем.

Да се може постићи тај циљ, по-
требно је да свака организована особа
добро познаје тај циљ, да се сматра
као једнаковредан део целине и да
је његова дужност да својим најбољ-
им силама сарађује да се постигне
циљ, а дамајку постављеног програма.

Наш Женски Покрет има као из-
разита феминистичка организација
веома јасан програм и његови чла-
нови би морали увек јасно знати
зашто припадају Ж. П., шта нас ве-
дује и шта би нас могло оправдао
разјединити, односно шта би требало
бити узрок да појединца може етички
општински одлучити од друштва.

У сваком друштву, који је осно-
вано на дубљим идејним принципима
могу се појавити идејна противни-
штва, што апсолутно није штетно или
нездоров, већ сведочи само о само-
тажности организационог. Међусобно
мењање мисли и назирања само про-
ширење појмове и друштвену атмос-
феру. Ако пак постоје таква вида да
су његова увећања у стварном кругу
са основним принципима друштва,
његов наступ је оправдан; али се ови
основни принципи апсолутно не смеју
идентификовати са мишљењем поје-

дних члана друштва. Постојање
друштва је немогуће, ако испуњају
чланови усред тога, што су дошли у
сукоб са мишљењем другог члана
и то мишљењем, које нема никакве
идејне везе са друштвеним принци-
пом. Испуњање из оваких разлога
каже само о унутрашњој недисци-
плинованости члана и о његовој не-
орисаности у језгру друштва. Дали
случајеви су за свакога и кажу са
свим криво схватане друштвене
циља. И они кажу да морају же-
ре пре свега искристализовати и средити
своје мишљење да остану зреле за
задатке, који их чекају у будућем
друштву.

Љубљана. Ангела Воде

Домаћичке школе Београдског Ж. П.

Одмах по организовању рада обла-
нских самоуправа, Београдски Женски
Покрет је развио акцију да ступи у
везу са обласним одборима у циљу
сарадње на прошељивању женске
омладине по селима и разним мести-
ма у нашој земљи. У томе раду у
прошлогој години Ж. П. је забеле-
жило велико веома хитних резултата.
По споразуму који је постигао Жен-
ски Покрет у Београду преко своје
управне чланице *г-це Лајковичеве* са
Обласним Одбором у Скопљу, рад на
прошељивању женске омладине у
Скопљанској Области изводиће се
стално преко домаћичких школа, ко-
јима ће руководити Ж. П. уз помоћ
Обласног Одбора и Хигиенског За-
вода. Прве такве школе отворене
у Скопљу и Тетову ове јесени и за-
вршиле су свој рад прошлогог месеца.

15 децембра одржани су испити у
Домаћичкој школи у Тетову, којима
је управљала *г-ца Савка Јовановић* са
помоћном наставницом *г-цом Мари-
ном Нанчић*. Школу је посећивало
20 ученица, све из Тетова. Венина
успешност је само са сарвеним основ-
ном школом, а неколико их је било
и са свршеном занатском школом.
Оне у домаћичкој школи желе да
допуне своје знање и припреме се
за домаћине и матере. Било је право
задовољство слушати одговоре ових
малозлих девојака, које су на троме-
сечном курсу ове школе добро сва-
костуде колико важну улогу има свака
спремна домаћина, и тоје су све њене
дужности како у кући, тако и у дру-
штву. Своје теориско знање, које су
приликом пропитивања у добрим и
одлучним одговорима вредно до-
бро показале, допуниле су и практи-
чно обилим и укусно справљеним
детаљима на испити. На испити у ручку
су учествовали грађани Тетова,
дети родитеља, са редовног постоја-
ном, председником општине и школ-
ским надзорником на челу. Женски
Друштво тога места — Коло Српских
Сестара и Подружница Женског Дру-

соком културном положају припада
највишим друштвеним слојевима, што
је да елита принуђена да живи, због
материјалне оскуднице, животом при-
мичним јер је културни живот скуп
и непотпуног свету који нема да
довољно материјалних средстава. Они
због тога пате и осећају се пони-
женим према оном другом делу дру-
штва која се зове новчана аристо-
кратија.

Оваква колективна становања, а
пored тога ипак независна, пружила
би овој врсти фамилија интелекту-
ални услови, са редовног постоја-
ња, пружао би им могућност да свој-
децу тако одгаје и да им у раног
малости створе могућност живота
достojног интелектуалног човека те
да никад доијне у животу не осете
оно болну разлику између себе и
човека васпитаног из малена у бо-
гату и којим се купује културна
животна сила, која има вредног васпитног
утицаја на децу.

Осећајући сву потребу да жена
јавна радница буде ослобођена свега
оног посла који је одстрањивао
од њеног професионалног рада, наше
Удружење Универ. Обр. Жена желе,
као што је то напоменула наша пред-
седница у програму рада, да по-
дигне један дом на сличан начин на-
пред и да се стара за своје учени-
нице који у животу нису имале такав

шта — такоје су била заступљена.
Сви присутни су били задовољени
успехом постигнутим у школи, и исти-
цали су колико осећају важност и
потребу за што већим бројем овак-
вих школа.

Пored свесрдне добре воље и вред-
номе самих ученица, за велики успех
ове школе има се у главном забла-
годари *г-ци Јовановић* којој је
ваљаном spremom и великим спо-
собностима за ову врсту послова, воли
са успехом домаћичке школе Же-
нскога Покрета.

Сутра дан, 16 децембра обављени
су испити у домаћичкој школи у
Скопљу. Школа је била смештена у
Хигиенском Заводу, похађале су је
23 ученице, све младе Скопљанке.

Ова је школа била у толико интере-
сантија, што су ученице, све ма
прошанке, биле и са великом школском
оспором; готово све су имале неко-
лико разреда гимназије, радничке
школе, а три је било студенткиња
Скопљанског Универзитета. Школom
је управљала *г-ца Сиданислава Јовано-
вичеве*. Ова школа, која је по квали-
тету ученица разликује од венина
школа *г-ци Јовановић* која је тако
дала је резултат који превасходно
може очекивати. Хармонија, која је
влада у школи, најбоље даје слику
љубави и истинског другарског осећа-
ња, која влада међу наставницама
и ученицама. За три месеца рада
постигло се да ученице, прожете иде-
јама Женскога Покрета, схвате да
је жени прва дужност спремити се
за обављање њене природне задатке.
У свакидневном раду и разговорима
са својим наставницама, ученице су
јасно схватиле и остале, да своју
дужност жене и матере могу само
тада потпуно извршити, ако узму
живо учешће у целокупном животу
свога народа. Оне су јасно даде из-
раза својем схватању, да као што
је живот човека и његовог друштва
и морални развук потпуно породици
а доијне се развија у друштвеној
заједници, да тако исто интерес сваке
матере и жене мора из породичног
живота да се шири и у животу
наше велике државне заједнице. Ово
своје увећење, које су у главном
стекле за време рада у домаћичкој
школи, међу младе ученице су јасно
использовале и својим својим одго-
ворама и у говору, који је ученица
Дивна Сидановић по свршетку испи-
та живо изговорила, захваљујући се
Обласном Одбору и Женском По-
крету, који су школу организовали,
а највише њиховим наставницама
г-цама Јовановић и Лазаревић.

Стога нарочито подвалчио успех
ове школе баш у томе, што поред
животне спреме и њеног друштва
је школа дала сјајне резултате баш у
тој најтежеј задатку да пробади и
подигне грањанску свест коју наше
генске омладине.

Све је више и више показује да
настава прелазу у руке жене, и то
је збога један позив који жени можда
више додикује но човеку и кад њој
поверавамо одгој деце не само у
кући већ и у школама и плажамо
у њене руке ове нам подмадак, сву
децу подмаже, зар не мислите да
би проблематично било да се децу
и радница требало да заштеди децу
и шире слојеве и њене државне фак-
торе?

Београд. Јелена Големовић Минић.

Претплата за „Женски
Покрет“ износи 48.— д.
годишње. Поједини број
— 2 динара.

Испиту је присуствовао велики број грађана, изаславце готово свих студенских удружења из околине, представници Обласног Одбора.

Београдски Женски Покрет је по својој изаславци на ове испите, међу којима и г-ђа Лепосава Петковић, почасна председница Женског Покрета, која је испитима председавала и при отварању дивним говором истакла потребу домаћинских школа, и г-ђа Јелена Тасова и Скопља, која су схватили и помогли извођење овако корисног рада Женског Покрета.

Испит у домаћинској школи у Белом Поточу одржан је 4 јануара 1929 године у присуству представника Женског Покрета, Централног Хиг. Завода и Обласног Одбора Београдске Области. Тењај је изведен свражом ових фактора, који су уложени у школу, да се не одвијају у правцу свих претпоставки. У селу се наме јавиле тежине усред неразумевња и слабе помоћи од стране свесних мештана. Недовољно упуњени родитељи су се нерадо одазивали позиви и своје девојке нису уписивали. Они, који су уписали, нису редовно слали. Појава, која се осећа код сваке нове околности, јавила се и овде. Она доказује, колико је тежак и напоран посао око просвећивања наше жене. Испит је пак показао, колико је то благодаран посао. Јер, и поред неуредног долажења и поред пасивности села, испиту је приступило 10 ученица, које су нам изгледале управо препоручене — познавају их на почетку тењаја. Одржавши се трезвено, њихово држање показивало је извесну уметност а охочење је одало знаке, који су јасно говорили, да су ученице прошле једну добру практичну школу. Родитељи су били задовољни и осуђивали су нехат и неразумевње села. Отвориле су им се очи и данас се у Белом Поточу слично говори о значају и важности домаћинских школа. А то је велики успех, можда и нећи него школовање и васпитање десет ученица. У сваком случају са успехом можемо бити задовољни, ако не по квантитету, а оно по квалитету.

Домаћинска школа у Рињу завршила је свој рад 3 овог месеца. На почетку је било осамнаест младих селанчиња, које су поред хигијене и домаћинства свршиле и аналитички курс, јер их је више од половине било неписмене.

Испиту су присуствовали од стране београдског обласног одбора г. Д-р Димитријевић, Д-р Иванчић од стране Централног Хигијенског Завода и од Београдског Женског Покрета г-ђа Иванчић, учитељица. Са задовољством поздравили су успех ове школе и користан рад на селу у овом правцу, истичући жељу, да ученице ово своје стечено знање и практично примене у својим домовима. Родитељи ученица, који су такође присуствовали испиту, били су задовољни успехом своје деце, нарочито мајке, које су школу и за време рада врло често посећивале.

Школу су материјално помагали Београдски Обласни Одбор и Централни Хигијенски Завод, а водиле су је наставнице Женског Покрета: Јулија Кожовић и г-ђица Протић, којима треба захвалити на оваком успеху и раду, а тако исто и г-ђици учитељици рипавске основне школе, која је децу учила писмености. А.

Писма између мајке

IV

Данас у целом свету, хајла Богу у извесној мери, излази мајка, којој се не даје да је морталитет одојчади и деце у опште у сталном олују. Тај успех може се у главном приписати модерној превентивној медицини, побољшању хигијенских услова, а нарочито рационалијаној нези мале деце и одојчади.

Школске полипликне помажу родитељима да своју децу лече на време, и на тај начин спасавају их од опасних домаћинских обавезања. Без разликe да ли је родитељ измунан или не, отперене послова или спречен из ма ког било разлога да својој деци покоси потребну зајак,

деца подлежу редовном лекарском прегледу. Родитељи су у чинињама својих деце посла и одговорности. Преглед школске деце ушао је у редовни програм, он се данас врши, тако рећи, аутоматски. Иницијатива није остављена родитељима. Од њих се само тражи нешто кооперације, док код сасвим мале деце и иницијатива и одговорност и сва брига око деце остаје у родитеља. Истицање жеља и одласак са мало напора може доћи до добрих и корисних савета. Постоје прокламоване написане књиге за младе и неписмене мајке, велики број дневних листова доноси редовно чланке посвећене нези одојчади, затим имамо диспансере, саветовалишта, нарочите курсеве све са истим циљем: помоћи мајкама да подигну ниво здравственој и способној генерацији. Али упознавање са тим „помоћницама“ мајка представља извесан напор, захтева извесне жртве. Само по цену једног апсолутно систематског рада могу се постићи резултати које нам обећава савремена медицина. Такав рад безупорно тражи једну велику и херојску издржљивост. Така издржљивост јесте жртва која се данас тражи од мајера да је прме свемир и весела лица. Данашње мајке имају несумњиво много тежи задатак и играју једну много важнију улогу на материјалној генерацији. Пре извесног броја година мање се знало, мање се тражило али се зато много више плаћало. Истакнуто је да се данас не одрицају, али управо што хохвате. „Покривају ми дете стомак“ била је тако рећи узречница. Данас се то већ много ређе чује, а и кад се деси таква једна неправилност, свесна мајка зна да је то због чега се могло спречити, управо које се мора спречити.

Уредно хранили лећу, на време их усталивали, спремили им храну која им није највише користила, склањали их од свега што им може да нашкочи, све то извескује из безборбичног жртвавања и једно велико самопрежуревање. И не сме само бити гест или добро расположење једног дана или свега једне недеље, то је посао на коме има да истрају: максимално, годинама, ако је желимо да својој деци даш и чврст темељ. Истрај и буди уверена да не твој данашњи труд у своје време бити многоструко награђен.

Тоја А.

Кризе ...

Криза свуда... у привреди, саобраћају и криза у нашем листу „Женском Покрету“! Скоро у сваком броју нашег листа налазе се чудности на потешкоће овога нашега јединог, чисто феминистичког листа. Једина је у томе правцу, али ипак има сваки број своју кризу, која мора да га извуче ова или она идејалност. Зашто то? Јер немамо у целој Југославији толики број свесних жена да би без и једне друге жртве било редовно издавање нашег листа за лист, који заступа њине и саме њине интересе. Кад би редовно слали претплате, не би било криза за сваки број, не би требало апеловати на идејализам појединца, и уредници и сарадници не би требало да раде бешче. Шта нам кажу та факта? Само то да је и наше интелектуално животно несесно, политички неуредно и да све што га се тиче (осим тог листа) пасивно. Кад ће се наше жене подићи из летаргије за своја права, за своје интересе? Да ли се можда плаћи због досађавајућих неуспеха? Наша жена је показала за време рата своју енергију, живаљност и способност. У време домова, својој кући подносила је помоћ и са сарадницама да их не би држала и у држави, ако би била позвана да сарађује код решавања државних и политичких питања? За та права мора се борити. Погледајмо на пр само на Холандску, где жена има сва права. Ова држава, која је једна измуну најмање у Европи, за има богате колоније, ипак је једна од најбољих држава у свету што га је пролећу има краљичу, која влада самостојно. Жене имају једнака права као што их имају мушкарци и многа заступништва на страни поверена су женама. Такозвана „висока политика“

у Холандској иде добрим делом и кроз наше државе. И ипак је та држава нешто мање предпајнији и најбогатији у Европи.

Сигурно је да би се жене показале у својој држави тако способне као што се показују у Холандији само да имају прилику за рад. Да, и код нас. Погледајмо само наше државнице од уједињења на овоме. Мелубоно се грде за партију, за боље земље, за бољу животну средину и консолидацију државе не раде. Због тога имамо дезолатне прилике и неизлечиву кризу. Држава кола су тако дубоко у блату да их није могуће извући и требало да јакне, гводе руке да одица блато да би кола пошла. Обрачунати би требало са свим новинама и новинарима да не би сејали мржње међу нама три браћу племена. Док се наше вође бију, нису, жељу мржњу и убијају се, наши лакосни суседи се смеју и чекају згодне прилике. Гле су показали наши политичари досада своју државничку зрелост? Да ли би можда жене слабије водиле државничке послове, него што их води наши мушкарци? Ако је истина да жене немају једнако високу интелекцијалу као што мисле да је имају мушкарци, он имају здраву памет, која им не би дала да воде несолудну политику. И исто онако као што помаже жена код куће могу својим свестраним радом, исто тако би помагала код уређења наших државних послова. Државама својом вредношћу својом здравом памећу. Али, као што сам већ казала наше жене се премало брину за јавни живот и преслабо потпомажу оне жене, које се боре за наша права. Мушкарци нам сами неће никад дати вишта, ако се не боримо саме. Ту је борба уметнија него иже, јер не смеју бити инфиделираних насом тако га се мора и управља држава. Тагирани смо при томе саме и наше породице, а пре свега наши синови, с којима се сме распологати код сваког конфликта. Због тога имамо потпуно право да дигнемо наш глас и да кажемо: Довољно је било прејидици и непотпуних странкарских борби, према нама, лека и то брзо док не буде извршен А. Југословенске жене морају активно учествовати у борби, који бије за нас „Женски Покрет“ да нам сине дан кад ћемо и ми сарађивати у државним пословима.

Јубана

Марица Бартолова

Уметнички Павиљон „Цвијете Зузорић“

23 децембра било је свечано отварање Уметничког Павиљона у Београду. У присуству многобројних знаменита освештења израде извршио је Патријарх уз чишедржевање епископа Ирејева и „Облића“. Министар Просвете г. М. Трој одржао је говор о важности Павиљона одлуку брзије, према Т. Јека и то брзо док не буде извршен А. Југословенске жене морају активно учествовати у борби, који бије за нас „Женски Покрет“ да нам сине дан кад ћемо и ми сарађивати у државним пословима.

У вече је био први музички концерт, на коме су учествовали чланови београдске филхармоније, оперски хор и солисти г-ђа К. Роговак, г-ђа Холуб, Пест, Христић и Матачић. Овим вечерим са пуни материјалним успехом „Цвијете Зузорић“ је отпочела свој изврстан програм.

30 децембра свечано је отворена прва изложба „Јесењег Салона“ београдских сликара и вајара. Изложбу је отворио г. Бељко Петровић, књижевник. Између 60 уметника, који су прво изложбу извршили, има и нашег женског представника. Ту су г-ђа Бета Вукановић и Ана Маринковић, Милица Чаневић и Мара Јековић, Јелисавета Петровић и Зора Петровић, Милица Бешевци, Радамла Ђорђевић, Милица Живановић и Марија Ненадић, Миљена Павловић (Варил), Станка Радовић-Лучев. Све су сликарке. Њихов рад се веома истича, а ипак је једна од најбољих и најинтереснијих иу стварању је веома брзо. Нема ни једне сликарке.

Али, овај почетак Удружења „Цвијете Зузорић“ значи више него сјајну активност жене.

Конкурс Удружења Универзитетских Образованих Жена

Удружење У. О. Ж., као члан Интернационалне Федерације Универзитетских Образованих Жена, добило је од своје централне у Лондону извештај да је расписан конкурс за додељивање стипендије, у коме могу учествовати универзитетски образоване жене петого саета, па према томе и наше.

1) Интернационална Федерација У. О. Ж. расписује конкурс за стипендију од 250 фунти стерлинга годишње (око 68.000 дин.). Изабрана кандидаткиња која да настави своје студије у ма којој земљи ван своје отаџбине, студије могу долатити у област књижевности, историје, археологије, философије и теологије. Пријаве се могу поднети најкаже до 15 фебруара, а резултат избора биће објављен до 15 јуна 1929. Кандидаткиње не смеју бити старије од 30 година.

2) Француско У. О. Ж. додељује стипендију од 2000 франца (франка за краће бавање у Француској ради попуње већ започетих научних студија, као на пример, ради консултације специјалних књига у библиотекама, похањања лабораторија или научних институција, или ради неког феријалног курса. Кандидаткиње морају поднети пријаве најкаже до 1 марта 1929, а одлука биће објављена у току маја месеца.

Пријаве прима и даје сва обавештења председница У. О. Ж., Паулина Лебл-Анбала, Београд, Високог Стевана 6, телефон број 15-60.

Рад словеначких женских друштва

27. XII. 1928. Годишња скупштина „Друштва словеначких учитељица“. На скупштини је одржала председница Алијансе Женских Покрета Алојзија Штебијева предавање о „Важности женских стручних организација“.

27. XII. 1928. „Женски Покрет“ у Љубљани одржао јавно предавање на коме је предавала Алојзија Штебијева о „Тежњима данашње жене“.

28. XII. 1928. У радиу Љубљана одржала је Алојзија Штебијева предавање о „Тежњима данашње жене“.

28. XII. 1928. Коло Југословенских Сестара у Љубани одржао је „Божињицу“ за сиромашну децу.

Белешке

Вече Удружења Универзитетских Образованих Жена. — Са изобилним и добро комбинацијом програмом приређено је 27 децембра на Народној Универзитетској реци Удружења У. О. Ж. Вече је отворила председница г-ђа Паулина Лебл-Анбала, а затим је г-ђа Мага Магариновић живим и еластичним примерима говорила о лепоти женског тела, г-ђа Анита Јубана читала пет својих песама, г-ђа Јелена Големовић-Минић, архитекта, говорила је о Будунности дома (в. феод), г-ђа Леокади Мамчиновић је читала пет својих песама, г-ђа најзад, г-ђа Лебл-Анбала је предавала о Јовану Дучећу као путописцу. Са великим успехом завршен је овај програм поред једног високо интелектуалног вечера.

Књижевност

Нове Књиге. — Уредништво нашега листа примило је ове нове књиге:

Милун М. Павловић Приговор у пратни Леокади Мамчиновић ур написао Т. Букчић. Издање књиге г-ње С. Цвијановића, Београд, 1928, дева 20 дин.

Горски Вијенац Петра Пејровића Геговица, девето издање с коментаром М. Решетара, издање С. В. Цвијановића, Београд, 1928, дева 25 дин. Све ове књиге препоручујемо.

Скупштина претплатнике за лист!